

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

• Η «Αμάλθεια» στην Κροατία

σελ. 2

• Τα Πρόβατα της Σαμοθράκης

σελ. 2 - 3

• Τα Αγροτικά Ζώα των νησιών μας

σελ. 4

ΤΕΥΧΟΣ 12 • ΟΚΤ. - ΝΟΕ. - ΔΕΚ. 2014

ΤΑ ΝΕΑ ΤΗΣ

Αμάλθειας

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΣΩΣΗΣ ΤΩΝ ΑΥΤΟΧΘΟΝΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΤΟΙΚΙΔΙΩΝ (ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ & ΟΙΚΟΣΙΤΩΝ) ΖΩΩΝ

Τα άλογα της Σαμοθράκης η εξιχνίαση μιας παλιάς ιστορίας.

Όταν 9 χρονών πρωτοεπισκέφτηκα το χωριό καταγωγής μου τη Μαρώνεια Ροδόπης αναζήτησα μάταια να δω άλογα, ζώα που με έλκυαν ιδιαίτερα. Τα μόνα ιπποειδή που βρήκα ήταν μερικά γαϊδούρια και ένα πολύ όμορφο ψηλό μουλάρι. Ο αγαπημένος μου θεός Ανδρέας Πανδρευμένος, που συντηρούσε μια γαϊδούρα όλο το χρόνο μόνο και μόνο για τα' ανήψια του για τις λίγες εβδομάδες που έρχονταν το καλοκαίρι, μου είπε ότι στη Μαρώνεια δεν είχαν άλογα αλλά θυμόταν ότι παλιά έφερναν άλογα από τη Σαμοθράκη. Ήταν «λέει» κάτι κόκκινα άλογα, μεγάλα (ο θεός μου ήταν αρκετά κοντός) και τα κατέβαζαν από τα καΐκια με βίντσι στο λιμάνι. Φαντάζομαι ότι τα άλογα θα έπρεπε να κολυμπήσουν και λίγο αφού το λιμάνι της Μαρώνειας μέχρι πριν 15-20 χρόνια ήταν το αρχαίο, πολύ ρηχό λιμάνι που δεν επέτρεπε στα καΐκια να αράξουν έξω.

Η ιστορία του θείου γράφτηκε στο μυαλό μου και την θυμήθηκα μετά από πολλά χρόνια όταν με την ομάδα της Αμάλθειας προσπαθούσαμε να συγκεντρώσουμε πληροφορίες για αυτόχθονες πληθυσμούς αλόγων. Έτσι την ανέφερα και καταγράφηκε. Από τότε κάθε τόσο με ρωτούσαν: Τι γίνεται με τα' άλογα στη Σαμοθράκη; «Δεν ξέρω, δεν ξέρω αν υπάρχουν καν» απαντούσα και πράγματι δεν είχα περισσότερες πληροφορίες, ούτε κανείς από τους γνωστούς είχαν επισκεφτεί τη Σαμοθράκη είχε δει άλογα. Η Σαμοθράκη βέβαια φαντάζει εντυπωσιακή από τα παράλια της

Άλογο Σαμοθράκης

Θράκης, με τον ορεινό της όγκο να αναδύεται απότομα από τη θάλασσα, και κάθε καλοκαίρι σκεφτόμουν να την επισκεφτώ.

Το καλοκαίρι του 2012 αποφασίσαμε με τη φίλη Μαρία Τσοπάνογλου να πραγματοποιήσουμε μια σύντομη επίσκεψη. Είχαν προηγηθεί επαφές με την τοπική συνάδελφο γεωπόνου Δήμητρα Γρηγοροπούλου που δυστυχώς έλειπε αλλά μας έφερε σε επαφή με τον αντιδήμαρχο Στέλλιο Γλήνια που μας υποδέχτηκε θερμά και μας φιλοξένησε σε κατασκηνώσεις του Δήμου. Για την έρευνα μας παρέπεμψε στον αδερφό του, κτηνοτρόφο Πέτρο Γλήνια που με τον Θανάση Χατέλο μας έδειξαν όσα άλογα (4) ανήκαν στις οικογένειές τους, μας τίασαν φασολάδα και μυσήθρα και μας έδειξαν πώς κυνηγούν άγρια κατσίκια με βάρκα, σκύλο και τεράστια κοντάρια - γλίτσες στους παραθαλάσσιους γκρεμούς της Σαμοθράκης. (Τα όπλα είναι για τους ανίκανους). Απίθανη

εμπειρία και χωρίς να πιάσουμε το κατσίκι. Μετά γνωρίσαμε τον Φώτη Βίτσα που τα γνώριζε όλα! Τα άλογα του νησιού και τους περισσότερους ιδιοκτήτες. Ο Φώτης, πολύ ευγενικά και υπομονετικά μας γύρισε σε όσα μέρη προλαβαίναμε. Χάρη αυτόν καταγράψαμε τα 23 από τα περίπου 33 άλογα της Σαμοθράκης. Από αυτά, τα 17 ήταν αυτόχθονα άλογα, ορεινού τύπου με πολύ συγκεκριμένα και ομοιόμορφα χαρακτηριστικά. Όλα είχαν απόχρωση του ορφνού εκτός από ένα φαιό, ενώ μόνο 4 είχαν κάποιο λευκό σημάδι. Το ύψος τους κατά μ.ο. ήταν 128 εκ. (118 - 132). Φαίνονταν άλογα γερά με λεπτά αλλά ισχυρά άκρα, χαμηλή έκφυση ουράς και επικλινή καπούλια. Ήταν κατά ομολογία των ιδιοκτητών τους πολύ ανθεκτικά και γερά στη δουλειά ακόμα και σε μεγάλη ηλικία. Μερικά ήταν 20, 30 αλλά και 35 χρονών χωρίς εμφανή σημάδια γήρατος. Χαρακτηριστικά, εκπλαγήκαμε όταν είδαμε τη

Φούλα που ήταν 30 χρονών και προπονιόταν για την επερχόμενη περίοδο εργασίας, αλλά πιο πολύ όταν είδαμε τη μητέρα της που ήταν 35 χρονών, σε άριστη κατάσταση. Στο νησί υπήρχαν επίσης δύο ωραία Θεσσαλικά άλογα του πατέρα Αμφιλόχιου που είχε και μερικές πολύ μικρόσωμες βραχυκερατικές αγελάδες. Ακόμα καταγράφηκαν 4 άλογα ελληνικά αλλά εισηγμένα στο νησί που πράγματι φαινόταν ότι δεν είχαν σχέση με τον τόσο ομοιογενή υπόλοιπο πληθυσμό. Απ' όλα τα άλογα πάρθηκαν δείγματα τριχών για ανάλυση DNA.

Δυστυχώς δεν μπορούσαμε να μεινουμε περισσότερο στη Σαμοθράκη για να δούμε και τα υπόλοιπα 10 άλογα. Ελπίζουμε σύντομα να επισκεφτούμε ξανά το νησί και να βρούμε τη Φούλα, τη μαμά της αλλά και περισσότερα άλογα από το 2012.

Δρ. Μυρτώ - Αικατερίνη Κωνσταντινίδου
Γεωπόνος - Ζωοτέχνης

Άλογο Σαμοθράκης

ΤΑ ΠΡΟΒΑΤΑ ΤΗΣ ΣΑΜΟΘΡΑΚΗΣ

Την άνοιξη του 2013 πραγματοποιήθηκε επιτόπια έρευνα των αιγοπροβάτων της Σαμοθράκης, ύστερα από πρόσκληση του Δημάρχου του νησιού, από τα μέλη της "ΑΜΑΛΘΕΙΑΣ", Μπιζέλη Ιωσήφ, Καθηγητή του Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών και τον Βασίλειο Παππά, Γεωπόνου-Ζωοτέχνη, τέως Διευθυντή του Κέντρου Γενετικής Βελτίωσης Καρδίτσας, με σκοπό τη διερεύνηση των τοπικών φυλών.

Στην προσπάθεια μετείχε πολύ ενεργά η γεωπόνος του Δήμου Δήμητρα Γρηγοροπούλου, η κτηνίατρος Ευαγγελία Λαδίκου και άλλοι παράγοντες του νησιού. Πραγματοποιήθηκαν επισκέψεις σε μεγάλο αριθμό εκτροφών, σε όλες σχεδόν τις περιοχές του νησιού, και ανταλλαγή απόψεων μεταξύ διαφόρων, μεγάλης ηλικίας, εκτροφών του νησιού.

Στη Σαμοθράκη, παραδοσιακά, εκτρέφονταν ένας τύπος προβάτων που περιλαμβάνεται στην ομάδα των αιγαιοπελαγίτικων προβάτων. Τα πρόβατα αυτά, που εκτρέφονται και σήμερα σε πολλά νησιά του Αιγαίου πελάγους, χαρακτηρίζονται ως σχετικά μικρόσωμα, αναμικτόμαλλα, λιποδίατα και μικρών αποδόσεων, αλλά προσαρμοσμένα στις πολύ αντίξοες συνθήκες εκτροφής, που επικρατούν στα περισσότερα νησιά.

Το πρόβατο Σαμοθράκης αναφέρεται πρόσφατα (Ρογδάκης, 2002, Ζυγογιάννης, 2006) ως ένας ορεινός τύπος των ελληνικών αναμικτόμαλλων λεπτούρων προβάτων που προέρχονται από τη φυλή Τσάκελ (Zackel), που ήταν πολύ διαδεδομένη στην ΝΑ Ευρώπη και στις περισσότερες βαλκανικές χώρες. Σύμφωνα με τον Ρογδάκη (2002), το πρόβατο Σαμοθράκης ανήκει στην Αιγαιοπελαγίτικη φυλή, η οποία εκτρέφεται σε πολλά νησιά του Αιγαίου Πελάγους και στην Κρήτη, με μικρές διαφορές στη σωματική διάπλαση από νησί σε νησί, οι οποίες οφείλονται λιγότερο στην επιλογή και περισσότερο στη γεωγραφική απομόνωση των διαφόρων τοπικών πληθυσμών και στα διαφοροτικά συστήματα εκτροφής. Το πρόβατο Σαμοθράκης όπως και το πρόβατο της Λήμνου, της Σκύρου, της Μήλου και άλλων νησιών αναφέρεται ως φυλή των «Νήσων του Αιγαίου», ενώ το πρόβατο της Σητείας αναφέρεται ως ξεχωριστή φυλή (Δημητριάδης 1954). Το πρόβατο Σαμοθράκης, σύμφωνα με τον Ρογδάκη (2002), στην αρχή δέχτηκε την επίδραση του ομοιόμαλλου προβάτου της φυλής Θράκης

Κριάρι φυλής Σαμοθράκης

ενός προβάτου δηλαδή που διέφερε σε πολύ λίγα χαρακτηριστικά του σώματος και καθόλου σε διατροφικές απαιτήσεις από το ντόπιο πρόβατο, χωρίς όμως να αλλοιωθούν τα βασικά του χαρακτηριστικά. Ο Φίλος (1992) αναφέρει ότι το πρόβατο Σαμοθράκης δέχθηκε επιδράσεις από τη φυλή Μυτιλήνης. Τα τελευταία 20 – 30 χρόνια οι περισσότεροι προβατοτρόφοι του νησιού, ιδίως στη ΝΔ πλευρά που είναι περισσότερο εύφορη, στην προσπάθειά τους να αυξήσουν τις αποδόσεις, έφεραν αρσενικά ζώα γνωστών φυλών από διάφορα μέρη της χώρας, όπως Μυτιλήνης, Σερρών, Χίου, Καραγκούνικης. Έτσι σήμερα δεν είναι δυνατή η ταξινόμηση των προβάτων τους σε καθαρές φυλές. Όμως, ένας μικρός αριθμός εκτροφών, στη βόρεια πλευρά του νησιού, μια περιοχή με πάρα πολύ φτωχή βλάστηση, διατηρεί ένα τύπο προβάτων των οποίων όλα τα χαρακτηριστικά δείχνουν ότι ανήκουν στη φυλή που αναφέρεται ως Φυλή Σαμοθράκης. Ο τύπος αυτός φαίνεται ότι έχει σταθεροποιηθεί εδώ και πολλά χρόνια και πιθανόν προέρχεται από διασταυρώσεις της εγχώριας (Αιγαιοπελαγίτικης) φυλής κυρίως με τη φυλή Θράκης. Τα πρόβατα αυτά, μπορούν να θεωρηθούν ως πρόβατα μιας φυλής και να ονομαστούν πρόβατα φυλής Σαμοθράκης και να

ενταχθούν στις φυλές προβάτων που κινδυνεύουν με εξαφάνιση. Τα πρόβατα φυλής Σαμοθράκης, χαρακτηρίζονται ως μικρόσωμα, ως επί το πλείστον ομοιόμαλλα, αν και εμφανίζουν πολλά χαρακτηριστικά των αναμικτόμαλλων. Δεν πραγματοποιήθηκαν σωματομετρήσεις, αλλά εκτιμάται ότι τα κριάρια έχουν ύψος ακρωμίου περίπου 65 εκ. και βάρος 45-50 κιλά και οι προβατίνες έχουν ύψος ακρωμίου περίπου 55 εκ. και βάρος 30-35 κιλά. Τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά αυτού του προβάτου είναι η ανθεκτικότητα και η παραγωγή προϊόντων (κρέας, γάλα) πολύ εκλεκτής ποιότητας, καθώς η διατροφή του στηρίζεται στα αρωματικά φυτά και βότανα που πλεονάζουν στις βοσκές της περιοχής. Η προβατίνα παράγει σε κάθε γαλακτική περίοδο περίπου 60-90 λίτρα γάλακτος. Κατά την άποψή μας, το πρόβατο Σαμοθράκης αποτελεί ανεκτίμητο γενετικό πόρο και πρέπει να καταβληθεί κάθε προσπάθεια για τη διατήρησή του στο νησί της Σαμοθράκης κατ' αρχήν, και μετέπειτα την διάδοσή του πιθανόν και σε άλλα νησιά του Αιγαίου με ανάλογα γεωγραφικά και κλιματικά χαρακτηριστικά. Το πρόβατο της φυλής Σαμοθράκης είναι από τα πλέον ανθεκτικά σε δύσκολες καιρικές συνθήκες της Ελλάδας και μπορεί να εκτραφεί σε πλήρως εκταπικές

συνθήκες με ελάχιστες απαιτήσεις σε σταυλικές εγκαταστάσεις και σε χορήγηση ζωοτροφών συμπληρωματικά, αφού η διατροφή του μπορεί να βασιστεί αποκλειστικά σχεδόν στη βόσκη εκτάσεων με φτωχή βλάστηση. Αποτελεί διέξοδο για την παραγωγή γάλακτος και κρέατος σε εκταπικές, βιολογικές εκτροφές σε μειονεκτικές ορεινές και νησιωτικές περιοχές της χώρας μας. Ακόμη περισσότερο, η εκτροφή των προβάτων της φυλής Σαμοθράκης μπορεί να αποτελέσει εναλλακτική και οικονομικά συμφέρουσα λύση, εφόσον συνδυαστεί με την παραγωγή ειδικών προϊόντων (ΠΟΠ, ΠΓΕ και βιολογικών) γάλακτος και κρέατος. Ακόμη η εκτροφή της φυλής μπορεί να συνδεθεί με την προσπάθεια διατήρησης του φυσικού περιβάλλοντος και της αναστροφής της υποβάθμισης πολλών νησιωτικών περιοχών. Ήδη κατά την επίσκεψή μας στην Σαμοθράκη και μετά από συζητήσεις με τοπικούς φορείς όπως ο Δήμος, ο Αγροτικός Συνεταιρισμός, αλλά και μεμονωμένους κτηνοτρόφους διαπιστώθηκε ότι υπάρχει έντονο ενδιαφέρον για την εκτροφή τους. Παράλληλα υπάρχει προοπτική για την κατοχύρωση συγκεκριμένων γαλακτοκομικών προϊόντων και του κρέατος που θα παράγονται τοπικά,

Προβατίνα φυλής Σαμοθράκης

δεδομένου ότι υπάρχει αδειοδοτημένο σφαγείο και τυροκομείο στο νησί. Ωστόσο, ο υπερβολικά μεγάλος αριθμός αιγών και προβάτων που αναπαράγεται και εκτρέφεται ανεξέλεγκτα, αποτελεί το κύριο πρόβλημα σήμερα για όλο το νησί. Η υπερβόσκηση που παρατηρείται σε όλο τον ορεινό όγκο, έχει ως αποτέλεσμα την εμφανή σοβαρή υποβάθμιση του μοναδικού φυσικού περιβάλλοντος με χαρακτηριστικό την πλήρη απουσία φυσικής αναβλάστησης στις περισσότερες δασικές περιοχές. Για το σκοπό αυτό, απαιτείται η λήψη άμεσα μέτρων περιορισμού του αριθμού των εκτρεφόμενων εκταπικά ζώων, ώστε να διατηρηθεί η αειφορική ανάπτυξη της κτηνοτροφίας στο νησί. Η ένταξη της φυλής προβάτων Σαμοθράκης στο πρόγραμμα σπανίων φυλών θα έχει θετικές επιπτώσεις στο εισόδημα των περισσότερων παραγωγών που διατηρούν μικτά ποίμνια αιγών και προβάτων. Παράλληλα ο χαρακτηρισμός των προβάτων ως μοναδικής φυλής θα δώσει τις δυνατότητες παραγωγής επώνυμων προϊόντων που θα μπορούν να διεκδικήσουν υψηλότερες τιμές στην αγορά. Το δίκτυο "Αμάλθεια" με την συνεργασία και την οικονομική βοήθεια χορηγών μπορεί να δρομολογήσει την στήριξη συγκεκριμένων εκτροφών, διατεθειμένων να προμηθευτούν και να εκτρέψουν πρόβατα της φυλής Σαμοθράκης με το χαρακτηριστικό φαινότυπο. Παράλληλα, σε συνεργασία με τα ΚΓΒΖ, το Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, τον Δήμο και τον Αγροτικό Συνεταιρισμό Σαμοθράκης μπορεί να βοηθήσει στη γενετική διαχείριση του προστατευόμενου πληθυσμού ώστε να διατηρηθεί η γενετική παραλλακτικότητα και να αποφευχθεί η ομοιομορφία κατάπτωσή του. Μελλοντικά, κρίνεται απαραίτητη η συλλογή δειγμάτων βιολογικού υλικού (αίμα, τρίχες) από τον πληθυσμό της Σαμοθράκης και άλλων νησιών του Αιγαίου Πελάγους για την απομόνωση DNA με σκοπό τη διερεύνηση των γενετικών αποστάσεων μεταξύ των παραπάνω πληθυσμών και το γενετικό χαρακτηρισμό τους.

Ιωσήφ Μπιζέλης
Βασίλης Παππάς

Συνεδροί στο Lonjsko Polje

Η «ΑΜΑΛΘΕΙΑ» ΣΤΗΝ ΚΡΟΑΤΙΑ Συνέδριο του SAVE Foundation

Στις 18-20 Σεπτεμβρίου 2014 έγινε το ετήσιο συνέδριο του SAVE Foundation στην Κροατία, στο πάρκο προστασίας της φύσης Lonjsko Polje με τίτλο "Αγροβιοποικιλότητα και η Προστασία της Φύσης". Το θέμα αφορούσε την διατήρηση γενετικών πόρων (σπάνια αγροτικά ζώα και φυτά) σε εύθραυστα οικοσυστήματα και προστατευόμενες περιοχές. Στο πάρκο διασώζονται σπάνιες φυλές της Κροατίας όπως το γουρούνι Turopolje, τα βοοειδή Syrmian-Slavonian και το άλογο Posavina. Αξίζει να σημειωθεί ότι το γουρούνι Turopolje σώθηκε προσωπικά από τον Hape Grunenfelder υπό εξαιρετικά δύσκολες συνθήκες στην διάρκεια των πολέμων της δεκαετίας 1990.

Η Ελλάδα εκπροσωπήθηκε από τον αντιπρόεδρο της "Αμάλθειας"

Άλογα Posavina

καθηγητή Ιωσήφ Μπιζέλη και τον συνεργάτη Stefano Dellepiane. Πολύ σημαντική είναι η συνταξιοδότηση του εκτελεστικού αντιπροέδρου Hape Grunenfelder που έπαιξε κίριο ρόλο στην ανάπτυξη του κινήματος για την διατήρηση των αυτόχθονων φυλών στην Ελλάδα και συνέβαλλε αποφασιστικά στην δημιουργία της "Αμάλθειας". Με χαρά πληροφορηθήκαμε ότι το ενδιαφέρον του για την χώρα μας θα συνεχιστεί ιδιωτικά. Οι εκπρόσωποι της "Αμάλθειας" έκαναν πολύτιμες επαφές με Ευρωπαίους εταίρους εντός και εκτός επίσημου συνεδρίου. Συζητήθηκαν προοπτικές για ερευνητικά προγράμματα, δράσεις σε "αχαρτογράφητες" περιοχές της Ελλάδας κλπ. Η πρόταση του κύριου Μπιζέλη το επόμενο συνέδριο να φιλοξενηθεί στην Ελλάδα, έγινε δεκτή με ενθουσιασμό. Το συνέδριο του SAVE Foundation για το 2015 θα γίνει 11-13 Σεπτεμβρίου στην βόρεια Ελλάδα. Τίτλος θα είναι "Διατήρηση μικρών απομονωμένων πληθυσμών". Λεπτομέρειες θα ανακοινωθούν τους επόμενους μήνες.

Διαβάστε όλα τα νέα της
«Αμάλθειας»
στη νέα μας ιστοσελίδα

www.amalthia.org

Ανατολική Μακεδονία

Δράσεις

«Αμάλθειας»

- 1) Λέσβος. Πρώτη καταγραφή του σχεδόν εξαφανισμένου αρχέγονου μικρόσωμου αλόγου του νησιού (αρχέγονου Μιντιλί) που ανήκει στα Μικρόσωμα Άλογα του Αιγαίου.
- 2) Ανατολική Μακεδονία. Καταγραφή αγελάδων στεππικού τύπου σε μικτά κοπάδια της περιοχής.
- 3) Παραλαβή του ιστορικής σημασίας φωτογραφικού αρχείου αγροτικών ζώων της Ελλάδας του Thomas Schultze Westrum.
- 4) Ηρακλεία (ανατολικές μικρές Κυκλάδες). Διαπίστωση της διάβρωσης του γενετικού υλικού των αιγών του νησιού από αλόγιστη εισαγωγή ξένης φυλής σε προηγούμενες δεκαετίες.
- 5) Ουλόκερος αίγα. Συγκέντρωση στοιχείων για μεμονωμένα ζώα με γονίδιο Ουλοκέρου σε κοπάδια εκτός Λοκρίδας όπως Πελοπόννησος και Ήπειρος.
- 6) Σύμη. Καταγραφή αγροτικών ζώων του νησιού.
- 7) Μεγανήσι-Επτάνησα. Καταγραφή πιστοποιημένων βραχυκερατικών αγελάδων.
- 8) Κάρπαθος. Αρχή έρευνας για τα αγροτικά ζώα του νησιού.
- 9) Λειψοί. Ενημέρωση των τοπικών αρχών για την σημασία διατήρησης της τοπικής αγροτικής ποικιλότητας.
- 10) Κέρκυρα. Συλλογή στοιχείων για την εξαφανισμένη ντόπια αγελάδα γαλακτοπαραγωγής, πιθανώς βραχυκερατικής αγελάδας στο όρος Παντοκράτωρ, αίγες, πρόβατα, όρνιθες, κουνέλια.

Πομακοχώρα 1976 T.S.Westrum

Τα αγροτικά ζώα των νησιών μας

Το αφιέρωμα στην Σαμοθράκη είναι ευκαιρία να στρέψουμε την προσοχή γενικότερα στα αγροτικά ζώα των νησιών μας.

Οι γενετικοί πόροι της νησιωτικής χώρας είναι ελάχιστα γνωστοί και έτσι δεν έχουμε σφαιρική εικόνα για αυτούς. Λίγα νησιά ερευνήθηκαν στοιχειωδώς ενώ πολλά καθόλου. Σύντομες παλιές αναφορές σε μία μόνο φυλή η κατηγορία αγροτικών ζώων “έπιασαν σκόνη στο ράφι”, και δεν ακολούθησαν μέτρα διατήρησής τους. Η Χίος είναι κλασική περίπτωση μονομερούς προσέγγισης. Ενώ το πρόβατο Χίου είναι πασίγνωστο τα άλλα αγροτικά ζώα της αγνοήθηκαν. Έγκυρες πηγές αποκαλύπτουν ότι, εκτός της “φυλής Χίου”, η πλειοψηφία των πρόβατων εκεί πάντα ήταν ενός άλλου, σκληροτράχηλου τύπου που ζει σε ορεινές περιοχές. Η Χίος έχει δύο τύπους κοπαδιάρικων γιδιών και ίσως κάποιους “άγριους πληθυσμούς”, 3-4 ποικιλίες ντόπιας κότας, λευκές γαλοπούλες “τύπου Αιγαίου”, άλογα πλαγιostroχαστές (αραβάνια), ενώ η “Χιακή” Αγελάδα τύπου “Τζέρσευ” την δεκαετία 1950 σχεδόν αναγνωρίστηκε επίσημα. Άλλα στοιχεία αναφέρουν ειδικά τσοπανόσκυλα για την διαχείριση αιγών και μικρόσωμους αγροτικούς σκύλους. Οι ταυτότητες των αγροτικών ζώων σε γειτονικές νησίδες όπως Οινούσες, Ψαρά και Αντίψαρά, και οι σχέσεις τους με την Χίο είναι άγνωστες.

Μικρά η ακατοίκητα νησιά είναι σημαντικά γιατί η απομόνωσή τους ευνοεί την διατήρηση αρχέγονων ζώων που αλλού εξαλείφθηκαν. Σε κάποια εισχώρησαν ξένες φυλές με πρόφαση την βελτίωση, όμως κατέστρεψαν τα ντόπια ζώα ενώ δεν βελτίωσαν την παραγωγικότητα.

Η ελεύθερη βόσκηση σε αντίξοες συνθήκες δεν ευνοεί ευαίσθητα ζώα με υψηλό κόστος συντήρησης και χαμηλή προσαρμοστικότητα. Πολλοί νησιωτικοί πληθυσμοί εξαφανίστηκαν και η απαρίθμησή τους εδώ θα προκαλέσει θλίψη στους αναγνώστες μας. Οι περισσότερες φυλές της Ρόδου που περιέγραψαν Ιταλοί ζωότεχνες την δεκαετία 1920 χάθηκαν γιατί η Ελληνική Πολιτεία δεν συνέχισε το έργο τους. Στην Κέρκυρα η ντόπια αγελάδα εξαφανίστηκε ενώ η ανασύσταση του πρόβατο Λευκίμης από πρωτοπόρο εκτροφέα αποδεικνύεται επίπονη διαδικασία. Τα βοοειδή των Σποράδων χάθηκαν από ατυχείς χειρισμούς και εκτιμήσεις ιδιωτών και δημόσιας διοίκησης. Παλιές φωτογραφίες υπενθυμίζουν την έκταση των απωλειών στις Σποράδες και αλλού.

Η ισοπεδωτική διαχείριση των νησιωτικών πληθυσμών δεν είναι η καλύτερη προσέγγιση. Κάποια ζώα επιφανειακά μοιάζουν και έτσι εύκολα θεωρούνται ανάξια προσοχής. Η ανάλυση DNA αναδεικνύει διακριτούς πληθυσμούς “αόρατους” για τις κλασικές ζωοτεχνικές μεθόδους. Η ανθεκτικότητα σε ασθένειες και άλλες ιδιότητες χάνονται με τα τελευταία ντόπια ζώα πριν αυτά μελετηθούν. Από την σύγχρονη τεχνολογία θα ωφεληθούν όλα τα αγροτικά ζώα (ιπποειδή, πουλερικά, γουρουνία, σκυλιά) και ιδιαίτερα οι πλατιές κατηγορίες “Βραχυκερατική αγελάδα Αιγαίου”, και “Πρόβατο Αιγαίου”. Το μεγαλύτερο κέρδος ίσως αποκομίσουν οι νησιωτικές αίγες που αντιμετωπίζονται ως μια άμορφη μάζα αν και υπάρχουν πειστικές ενδείξεις για ιδιαίτερους πληθυσμούς. Η Σκοπέλου είναι η μόνη νησιωτική αίγα που αναδείχθηκε γιατί βρέθηκε στον

Σάμος - Photo Μιχάλης Παναγιωτέλης

δρόμο ενός διορατικού και άξιου ζωοτέχνη/δημόσιου λειτουργού. Το παράδειγμα αυτό δεν βρήκε μιμητές και έτσι ο πλούτος των νησιωτικών αιγών παραμένει θαμμένος.

Ο δαιδαλώδης γενετικός θησαυρός, των νησιών μας οδηγείται σε μαρasmus λόγω αδιαφορίας και δυσκολίας πρόσβασης σε πολλά από αυτά. Οι διασυνδέσεις μεταξύ νησιών αλλά και ηπειρωτικής χώρας είναι ελλιπώς γνωστές. Πέρα από εξωτερικές επιρροές, υπάρχουν ενδείξεις ότι κάθε νησί αποτελεί ξεχωριστό αγροτικό οικοσύστημα με τα γνήσια ντόπια ζώα του. Επομένως το σκεπτικό ότι οποιοδήποτε ζώο μπορεί να μεταφερθεί απερίσκεπτα οπουδήποτε, εκτοπίζοντας τοπικούς πληθυσμούς, δεν μπορεί να είναι σωστό. Η “Αμάλθεια” με μικρά, σταθερά, βήματα, συμπληρώνει τα κενά γνώσης και όπου εφικτό, προχωρά σε δράσεις ώστε να διατηρηθεί ότι απομένει από τους αρχέγονους πληθυσμούς.

Βασίλης Λέκκας

Κάσος

ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ

«Αμάλθεια»

ΕΚΔΟΤΗΣ

Νίκος Κωστήρας

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ

Αργυροκάστρου 51, 15669,
Αθήνα

ΕΚΤΥΠΩΣΗ

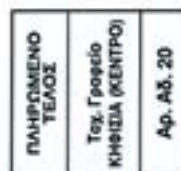
Χρωμολόγιο Graphics

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

«Αμάλθεια»

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

Αργύρης Παζινός

Τα
ενυπόγραφα
κείμενα εκφράζουν
τις απόψεις
των συγγραφέων
τους

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΗΣΤΕ ΜΑΖΙ ΜΑΣ:

e-mail: amalthia.org.gr@gmail.com, Τηλ. - Fax: 210 6540814

www.amalthia.org